

Кръстоносният поход на евгениката

Стерилизираната наследница

На 18 август 1934 г. двадесетгодишната Ан Купър Хюит, наследница на едно от най-големите състояния в Съединените щати, е приета в болница в Сан Франциско за спешна апендектомия. По-късно тя научава, че хирурзите са отстранили не само апендикса ѝ, но и част от маточните ѝ тръби, което я прави неспособна някога да забременее. Историята за стерилизираната наследница стига до вестниците малко след Нова година през 1936 г., когато Ан завежда иск за обезщетение от половин милион долара срещу хирурзите и собствената си майка за това, че са я стерилизирали без нейно знание и съгласие. Майката на Ан отрича да е извършила нещо нередно. Тя била направила онова, което направила за обществото. Настоявала, че дъщеря ѝ е слабоумна.

Това бил точно онзи странен скандал от висшето общество, който при всякакви обстоятелства би завладял въображението на цялата нация. Но една-единствена дума — „слабоумна“ — прозвучала познато за американците и свързала съдбата на Ан с продължаваща от десетилетия кампания за контрол върху човешкото възпроизводство, известна като евгеника. Какво значение имат законите на наследствеността за човешките дела? Евгениката дава отговора. Евгениката била предлагана като научно решение на социалните проблеми. От едната страна тя била съчетание от надежда и стремеж, а от другата — страх, а в някои случаи и омраза.

Те биват откривани рано и класифицирани: слабоумни, имбецили, идиоти. Според тази логика би било далеч по-добре изобщо да не се бяха раждали. Хората често мислят, че евгениката е учение, възникнало при нацистите, и че се е основавала на безумни твърдения, далеч извън научния мейнстрийм. И двете впечатления са по същество неверни. Тя е била почти мания, която е преминала през страната, с онази наивно оптимистична представа за евгениката: хайде всички да се съберем и да създадем по-добри хора. Евгеничното движение говорело за здрави деца и за по-силно общество.

Само по себе си в това няма нищо лошо. Но трябва да се види тъмната страна на онова, което е било прилагано в името на евгениката, за да се разбере какво е било толкова проблематично в нея. В Liberty Mutual вярваме, че напредъкът се случва, когато хората се чувстват сигурни. Затова съществуваме — за да помагаме на хората да приемат днешния ден и да преследват утрешния. Свобода, свобода, свобода, свобода. Liberty Mutual Insurance е горд спонсор на American Experience.

Дейвънпорт, Галтън и идеята за евгениката

През есента на 1902 г. американският биолог Чарлз Бенедикт Дейвънпорт пристига в Лондон на нещо като поклонение. Той е на 36 години, образован в Харвард и, както много биолози от неговото поколение, е погълнат от изучаването на еволюцията. Пътувал е из Европа със съпругата си, събирайки морски раковини за изследвания върху видовите вариации, но това трябвало да бъде върхът на пътуването: среща със световноизвестния джентълмен учен сър Франсис Галтън. Пионер в статистиката, Галтън изживял своите 80 години с едно-единствено мото: когато можеш — брои. Обсебеността му от измерванията и

закономерностите го довела до създаването на първите в света метеорологични карти, до утвърждаването на пръстовите отпечатыци като средство за идентификация и до определянето, въз основа на данни, на параметрите на съвършената чаша чай.

Чарлз Дейвънпорт дошъл, за да обсъди друг въпрос: работата на Галтън върху наследствеността. Франсис Галтън бил велик измерител. Той обичал да измерва ръст, цвят на косата, обиколка на гърдите на средния мъж, дължина на бедрото на средния мъж, дори неща като интелигентността. Галтън имал теория, че талантът — както той го наричал, а ние бихме казали интелигентност — сякаш се предава в семействата. И така бързо му хрумнало: ако накараме хората с висок талант да се чифтосват помежду си, а хората с нисък талант да не се чифтосват помежду си, след няколко поколения ще създадем раса от свръхчовеци. Франсис Галтън заимствал идеи и свободно ги развивал върху работата на своя полубратовчед Чарлз Дарвин.

Дарвин вярвал, че еволюцията е естествен процес, който неизбежно води към онова, което наричали оцеляване на най-приспособените. Галтън обръща тази идея с главата надолу и казва: естественият подбор не работи достатъчно добре. Нужна ни е форма на подбор. Трябва да се намесим. За да назове това усилие, Галтън измисля термина „евгеника“ — съчетание, произлизащо от две гръцки думи със значение „добре“ и „роден“. Чарлз Дейвънпорт, както и Галтън, вярвал, че селективното размножаване може да преобрази човешкия род.

Необходимо било научно разбиране за това как всъщност действа наследствеността. И по време на вечеря в дома на Галтън Дейвънпорт обявил намерението си да стигне до същината на въпроса. Той казал: ще създам нов тип институция — станция за експериментална еволюция. Не дарвинов естествен подбор, при който просто излизаш и наблюдаваш. А можем ли да разберем как работи наследяването? Можем ли да правим експерименти и да открием моделите на наследствеността?

Когато през декември 1902 г. Дейвънпорт отплава към дома, той носи със себе си не само препоръчително писмо, подписано от Галтън, но и, както по-късно пише, обновена смелост за изучаване на еволюцията. Дейвънпорт и Галтън наистина си представяли, че идеята за подобряване на човешката наследственост има почти религиозно значение и дълбока морална важност. Те също така вярвали, че са годни да създадат по-добра раса, защото смятали себе си за най-добрите и най-умните.

Колд Спринг Харбър и търсенето на наследствеността

Малко повече от година по-късно, с финансиране от Института „Карнеги“, Дейвънпорт открива своята изследователска станция на северния бряг на Лонг Айленд, в Колд Спринг Харбър. Разположено върху 10 акра край залива Ойстър Бей, мястото било построено специално за развъждане и анализ на растения и животни. Имало просторни градински парцели, волиер и половин дузина подредени заграждения за кокошки, кози и овце. Като чифтосвал организми с необичайни характеристики — безопашата манкска котка или петел с черен гребен — и после изучавал потомството им поколение след поколение, Дейвънпорт се надявал да отключи тайната на еволюцията. Тогава той все още не мислел много за хората. Просто попивал различните теории за наследствеността и се опитвал да разбере кои от тях важат, кога и при какви условия.

След множество експерименти една теория сякаш изпъквала над останалите: наскоро преоткритата работа на австрийския монах Грегор Мендел, който в средата на XIX век прекарал десетилетие в опити с грах. Мендел установил, че има закономерност в начина, по който граховите растения предават определени белези. Можело да се изведат

съотношения, чрез които да се предвиди колко вероятно е дадено растение да изглежда по един или друг начин. Дейвънпорт взел тази идея и я приложил широко. Той започнал да развъжда най-различни животни, търсейки менделовото съотношение.

И белег след белег той сякаш го откривал. Изведнъж учените започнали да виждат математическо, научно обяснение за неща, които преди били само предположения. Ставало ясно, че действително съществуват неща, наречени гени. Тези единици се предават от родители на потомство и пораждаат физически белези. До 1906 г. работата в Колд Спринг Харбър привлякла вниманието на пресата и утвърдила Чарлз Дейвънпорт като изгряваща звезда в новата наука генетика. Благодарение на законите на Мендел за наследствеността, казал Дейвънпорт на един репортер, селскостопанските селекционери вече могат точно да подбират желани белези — да създадат сорт пшеница, богат на протеини, или кокошка, която снася повече яйца.

Същите методи един ден, предсказвал той, щели да доведат до бързо и цялостно подобряване на човешкия род. Дейвънпорт бил силно привлечен от възможността човек да поеме управлението на човешката еволюция. Тогава се появява менделовата генетика, която сякаш предлага много мощен инструмент. Затова пренасянето на работата, която селекционерите вършели с животни, към развъждането на по-добри човешки същества изглеждало естествена стъпка. През 1909 г. Дейвънпорт уведомява своя спонсор, Института „Карнеги“, че е преместил фокуса си от развъждането на котки и петли към изследване на човешките белези. След като вече бил открил менделовото съотношение в ранните си изследвания на цвета на очите и косата и бил убеден, че е на прав път, той започнал да събира данни за широк кръг други човешки характеристики.

Той изпратил въпросник за семейна история до стотици хора и поискал документи от затвори, болници и образователни институции. Не можеш наистина да правиш опити за размножаване с хора. Освен етичния проблем, просто не живееш достатъчно дълго, за да наблюдаваш поколения след поколения. Затова прозрението на Дейвънпорт било, че ако събере семейни родословия, може да проследи наследяването в семействата и да се опита да докаже, че еволюцията при хората работи така, както работи при животните. Планът му бил да анализира родословните схеми за менделови модели и да открие желаните белези, които хората биха могли да насърчават чрез внимателно размножаване, както и нежеланите, които биха могли да премахнат от потомството. Нямаше ли светът да бъде по-добър, ако можехме да премахнем бедността?

Нямаше ли светът да бъде по-добър, ако нямаше престъпници? Нямаше ли светът да бъде по-добър, ако всички се държаха както трябва? И ако причината за бедността и престъпността е нещо, определено от нашите гени, ако можем да го променим така, че хората с тези лоши белези да не ги предават нататък, нямаше ли това да бъде по-добър свят?

Прогрес, тревога и американският дух на реформи

Сред американците от класата и поколението на Чарлз Дейвънпорт вероятно нямало дума с по-голяма тежест в началото на века от „подобрение“. Те били израснали наред с революцията — сеизмична промяна, която превърнала Съединените щати в най-богатата и могъща нация на Земята, а в очите на мнозина едновременно ги хвърлила в хаос. Началото на XX век е. Има бурна урбанизация, бурна индустриализация, бурна имиграция. Старият ред отстъпва и накъдето и да погледнеш, обществото сякаш се разпада. Все повече ферми отстъпвали място на фабрики, а градовете се препълвали с новодошли — мнозина от провинцията, още стотици хиляди от чужбина.

Водата била нечиста, училищата — ужасни, болестите — широко разпространени, а имигрантите продължавали да прииждат. Хората се тревожели от бързите промени и от хората, които виждали по улиците. Бедняшки квартали, престъпност, алкохолизъм, проституция. Местните бели протестанти чувствали, че губят контрол над американското общество. Решени не само да посрещнат новите предизвикателства, но и да ги овладеят, истинска армия от образовани американци от средната и горната средна класа започнала кръстоносен поход за преработване на обществото: да премахне корупцията, да изкорени болестите и пороците, да асимилира имигранта и да издигне бедните — всичко това в името на прогреса. Светът никога не бил виждал изобретения толкова мощни, забележителни и влиятелни, както през последните три десетилетия на XIX век.

Това подхранило вече съществуващия американски оптимизъм за това какво може да бъде подобро и го насочило в конкретна посока — научното подобро. Имало огромна вяра в науката. Имало огромна вяра в държавата и бюрокрацията като инструмент за решаване на социални проблеми, както и вяра в колективизма — че населението трябва да работи заедно, за да подобрява обществото. Прогресивното движение казвало: можем да използваме държавната власт, експертния съвет и знанието, за да решим проблеми като бедността и алкохолизма. Това била изключително обнадеждаваща и оптимистична идея. Евгениката била част от нея.

Хенри Годард и слабоумството

Когато през 1909 г. писмото от Чарлз Дейвънпорт пристигнало в училището „Вайнленд“ за слабоумни в Ню Джърси, персоналът не знаел какво да мисли за него. Това била само бележка от два реда, с искане за наследствена информация — една от стотиците, които Дейвънпорт изпращал. Дейвънпорт изследвал всякакви белези: цвят на очите, тегло, настроение, навици, темперамент, болести — всичко. Тогава той открива този психолог в Ню Джърси и започва да се съсредоточава върху ниската интелигентност, наричана тогава слабоумство. Психологът Хенри Годард, директор на изследванията във Вайнленд, нямал семейни истории, които да сподели.

Но онова, което му липсвало като данни, той повече от компенсирал с ентузиазъм. Годард не само се интересувал от новата наука за наследствеността; той помолил Дейвънпорт да го насочва в собственото му изследване на слабоумството. Както много хора, работещи в институции — лекари или социални работници — Хенри Годард се интересувал от това да установи кои състояния се предават по наследство и да ги предотврати. Хенри Годард бил на 42 години и някога бил учител в квакерски училища. Отчасти интересът към образованието го довел във Вайнленд през 1906 г. През следващите три години той се опитвал да различи многото разновидности на слабоумството — твърде често срещана умствена недостатъчност, свързвана с антисоциално поведение.

Някои от 300-те обитатели на Вайнленд били буйни или душевно разстроени. Други — непокорни. Трети — просто бавни. В надеждата да подобри индивидуалните грижи и обучението им, Годард въвел използването на тест за интелигентност, който уж измервал умствените способности на човека спрямо тези на така наречените нормални хора на същата възраст. Резултатите му позволявали да разпределя поверените му хора по категории. Към съществуващите класификации „идиот“ и „имбецил“, отдавна използвани за тежки умствени увреждания, Годард добавил трета, по-високофункционаща група, която нарекъл „морони“.

Това всъщност бил диагностичен термин, а не просто обида. Хенри Годард твърдял, че високофункционалният морон може да изглежда нормален, но сякаш е заседнал в

определена еволюционна фаза и не достига до истинска зрялост. Липсва морална преценка. Така Годард създава термина „морон“, а умствената недостатъчност и неморалността стават почти взаимозаменяеми. Сега, под ръководството на Дейвънпорт, Годард започва да проучва семейните истории на 35 свои ученици във Вайнленд. Онова, което открива, го превръща незабавно във вярващ в евгениката.

Не само че мороните явно предавали своето слабоумство на потомството си; родословните им дървета често били пълни с алкохолици, проститутки, престъпници и бедняци. Както Годард заявява пред Конференцията по благотворителност и поправителни институции на щата Ню Джърси през 1910 г., слабоумството е в основата на вероятно две трети от проблемите, които стоят пред вас. Причината била дефектно потекло. Хенри Годард издига идеята, че ако се премахне слабоумството, ще се премахнат всички тези проблеми или поне значително ще се намалят. А ние обичаме такива обяснения. Толкова е просто.

О, това е просто слабоумие. Значи това е решението. Годард разсъждавал, че ако тестът, който измислил за по-добра грижа за слабоумните, вместо това се използва за тяхното откриване, заразата може да бъде спряна, а бъдещите поколения — пощадени от бедствията на умствената недостатъчност. Хенри Годард казвал, че е нужен експерт, за да се установи истинската заплаха от слабоумството. Човекът, който седи до теб в ресторант или театър, може да ти изглежда напълно нормален, но е достатъчно един слабоумен човек да се ожени за друг — дори за човек, който сам не е слабоумен — и така да се създадат поколения слабоумие. Това повишило залога, като представило слабоумството като скрита заплаха, по-трудна за разпознаване, отколкото хората предполагат.

Бюрото за евгенични записи

В началото на 1910 г. Чарлз Дейвънпорт вече бил убеден, че определени човешки белези се предават по предсказуем начин и че американското общество може да бъде драматично подобро, стига възпроизводството да бъде контролирано. Нетърпелив да разпространи тази идея, той започнал да планира нова институция, посветена на евгенични изследвания и образование. През февруари, в търсене на покровител, Дейвънпорт заминал за Ню Йорк на обяд с госпожа Е. Х. Хариман, вдовица на наскоро починал железопътен магнат. Аргументът на Дейвънпорт пред госпожа Хариман бил следният: сега давате парите си на всякакви добри организации. Те хранят бедните, обличат бедните, правят много прекрасни неща, но това никога не свършва. С евгениката в крайна сметка няма да имаме нужда от вашата филантропия и благотворителност, защото ще решим проблемите, по които сега просто хвърляте пари.

Той убедил госпожа Хариман, че бъдещето на страната е заложено на карта и че само евгеничен проект може да я спаси. Чарлз Дейвънпорт казва: всички вие, които мислите, че ако просто образуваме бедните, ако просто им дадем милостиня, ако просто променим средата им, дори бедните могат да се издигнат до нашето ниво — забравете. Това са сантиментални глупости. Не средата те прави такъв, какъвто си, а генетичното наследство от родителите ти. Така че да, нека регулираме чифтосванията на хората, да премахнем лошите гени от населението и да запазим най-приспособените гени в генофонда. Като ограничиш раждането на хора, смятани за непригодни, по дефиниция подобряваш човешкия запас на обществото.

Така се появила социална мисия: чрез евгениката да се бори зависимостта, да се бори престъпността. Идеята била, че евгениката ще реши всички тези по-широки социални проблеми, ако бъде приложена достатъчно решително. Госпожа Хариман силно вярвала

във важността на правилните чифтосвания. Тя отдава това на интереса на покойния си съпруг към коневъдството. И с ентузиазъм се ангажирала да финансира евгеничното начинание на Дейвнпорт. По-късно Дейвнпорт пише в дневника си, че това бил паметен ден за човечеството. Стремешът към усъвършенстване на човечеството е древна мечта.

Идеята, че по един или друг начин можеш да получиш най-добрите хора чрез селективно размножаване на най-добрите, най-приспособените, най-издръжливите, най-красивите, е древно желание. Среща се в санскритски текстове. Среща се в гръцки текстове. Проблемът е, че само някои хора могат да диктуват или решават кои са правилните белези. Кой решава? Чарлз Дейвнпорт смятал, че чрез развъждане на превъзходна раса хора може да се донесе хилядолетното царство на Земята.

Проблемът с утопиите е, че те поставят цели, които после заслепяват за определени последствия. А това може да бъде опасно. През октомври 1910 г., върху парцел от 80 акра до кампуса на Колд Спринг Харбър, Чарлз Дейвнпорт открива новия си институт. Това била скромна сграда, построена с грандиозна цел: да съхранява наследствена информация за американските семейства и да я използва, за да насочва репродуктивните решения на нацията. Той го нарекъл Бюро за евгенични записи. Евгенични идеи витаели във въздуха още около 1880 г.

Но Дейвнпорт дал на евгениката зъби. Той я институционализирал. Събирал хора около изследователска програма. Дейвнпорт вече бил съставил престижен съвет от научни директори. Сред тях били видни учени, лекари и прочутият изобретател Александър Грейм Бел. Ежедневната работа междувременно щяла да се ръководи от Хари Лафлин, училищен управител от Средния запад със страст към птицевъдството за цял живот.

Лафлин бил изключително ревностен защитник на евгениката. И в този смисъл се разбирал добре с Дейвнпорт. И двамата вярвали в мисията. Вярвали в каузата. За Дейвнпорт много от всичко това било свързано с онова, което може да се направи в лабораторията, и с начина, по който може да се анализират данните. За Лафлин голяма част от въпроса била: как ще излезем в света и ще променим посоката на историята?

За да привлекат нови последователи към каузата и да подпомогнат събирането на данни, Лафлин и Дейвнпорт започнали академична програма, предлагаща обучение в техники за евгенични теренни изследвания. В продължение на шест седмици всяко лято наскоро завършили студенти от Васар, Харвард и Оберлин били обучавани как да проучват семейни истории, как да провеждат интервюта и да правят евгенично полезни измервания, как да чертаят родословия и да ги анализират. След това, срещу заплата от 75 долара месечно, следвала една година работа на терен. Въоръжени с официалната „Книга на белезите“, която давала числови кодове на широк спектър човешки характеристики, новоизпечените изследователи се разпръсвали: да изучават непълнолетни нарушители в Ювенилния психопатичен институт в Чикаго, душевноболни в Държавната болница на Ню Джърси в Матауан, албиноси в Масачузетс, циркови семейства в Кони Айлънд, амиши в Пенсилвания. Отивали в някоя затънтена долина във Вирджиния и намирали семейство, което изглеждало пълно с алкохолици, престъпници и други нехранимайковци.

И казвали: аха, намерихме семейство с ужасни гени. Интервюирали някого и той казвал: да, Джон изглежда малко бавен, но познавах чичо му, а чичо му беше голям пияница. И те записвали: чичо — голям пияница. После се връщали с всички тези доказателства. Доказателства за начина, по който човешките белези се наследяват. Разбира се, надеждността на данните не била поставяна под въпрос, въпреки че те се основавали на тълкуване, впечатление и спомени на живите членове на семейството, с които изследователите разговаряли.

Без проверка. Година след година, докато участниците напускали лятната програма и заемали места в университети, болници и психиатрични институции, предположенията и теренните методи на Дейвънпорт се разпространявали из цялата страна. И година след година данните се трупали. Съхранявани в огнеупорни шкафови и подробно индексирани, те представлявали, както отбелязва Scientific American, своеобразен опис на кръвта на общността и давали материал за множество книги, брошури, лекции и прессъобщения за опасността от така наречената низша зародишна плазма. Те използвали семейните записи, съхранявани в огнеупорния трезор, за да докажат, че всички тези белези — не само физическите, но и умствените и моралните — са причинени от гени. Нищо не можеш да направиш по въпроса.

Това била студена, твърда, чиста наука. „Точно както имаме родове учени, родове военни“, казал Дейвънпорт пред „Ню Йорк Таймс“, „имаме и родове бедняци, сексуални престъпници, родове със силни склонности към кражба, нападение, лъжа, бягство“. Цената на тези родове за обществото е огромна. Дейвънпорт взел тази основна идея, приложил я към обществото далеч по-широко от когато и да било преди и представил вероятностната идея така, сякаш е детерминистична. Тоест не става дума само за вероятности, а в известен смисъл — за сигурности. И тази идея се продавала много добре.

Когато през 1913 г. Бюрото за евгенични записи публикувало първия си официален доклад, много американци вече започнали да виждат мъдрост в евгениката. „Съгласен съм с вас, че обществото няма работа да позволява на дегенерати да възпроизвеждат себеподобни“, пише същата година бившият президент Теодор Рузвелт до Дейвънпорт. „Наистина е изключително, че нашият народ отказва да приложи към хората знанието, което всеки успешен фермер е длъжен да прилага към собственото си животновъдство.“ Ако ще се занимаваш с развъждане, трябва да убедиш водачите на мнението и политиците, особено правителството, да започнат безпрецедентна програма. Затова от самото начало те разбирали, че трябва да убедят хората, които могат да предприемат действия, че това е възможно и дори желателно. Евгениците смятали, че основните интереси на хората са само корисни и егоистични.

И ако просто ги оставиш сами на себе си, те ще еволюират във всички тези случайни, глупави посоки. Бюрото за евгенични записи препоръчвало както широко евгенично образование, така и агресивна държавна намеса: закони, които да държат „дефектните“ извън страната, да им забраняват да се женят и да им пречат да станат родители, като ги изолират в приюти през репродуктивните им години. Препоръчвана била и нова, донякъде спорна хирургична процедура, известна като стерилизация. Чрез прекъсване и запечатване на органите, участващи във възпроизводството, и мъжете, и жените могли да бъдат направени безплодни. Дотогава техниката била използвана главно върху престъпници, особено сексуални престъпници, и се смятало, че има лечебен ефект.

Хари Лафлин си представял по-широко приложение — като евгеничен инструмент, който веднъж завинаги да премахне дефектната зародишна плазма. Хари Лафлин имал истинска политическа визия за това какво може да се направи с евгениката и казвал, че за да постигне евгеничната стерилизация онова, което трябва, 15 милиона американци трябва да минат под ножа. Идеята била, че евгениката служи на общото благо и че чрез прилагане на науката за наследствеността може да защити Америка и да я направи по-силна. Те мислели за това като за начало на революция, на религиозно движение. Започваш с няколко новопокръстени, а после се опитваш да превърнеш това в по-голямо движение. Всичко изглеждало вълнуващо и изпълнено с възможности; те щели да създадат нов свят.

Евгеничното движение, което Чарлз Дейвънпорт започнал, се опирало на законите на Мендел за наследяването, според които всеки белег се управлява от един ген и се предава

по предсказуеми модели. Но въпреки цялата увереност на Дейвънпорт относно гена, оставали открити въпроси за физическите свойства на гена, за мястото му в клетката и за средствата, чрез които изпълнява своята функция. По целия свят учените търсели улики в организми, които се размножават бързо. Някои насочили експериментите си към морския таралеж, който дава ново поколение всяка година. Други — към още по-бързия брашнен червей, с неговия цикъл от ларва до ларва за четири месеца. За зоолога Томас Хънт Морган предпочитаният организъм била плодовата мушица, способна да се размножава само за 10 дни.

Този организъм се размножава толкова бързо, че Морган можел да види неща, които евгениците не могли, защото наблюдавал как мутациите преминават през множество поколения. До 1913 г. Морган изучавал плодовите мушици толкова дълго, че лабораторията му в Колумбийския университет била известна просто като „Стаята на мухите“, а неговите асистенти — като „момчетата на мухите“. Почти десетилетие те били затворени там, на шестия етаж на Скимърхорн Хол, развъждайки мушици в половинпинтови бутилки от мляко, откъснати от университетската столова. Хиляди и хиляди мутанти били кръстосани, а резултатите — старателно записани: бели очи, четинки, червени очи, къси крила. Когато данните били събрани, Морган направил поразително откритие.

Механизмът на наследствеността при мухите бил далеч по-сложен, отколкото при граха на Мендел. Грегор Мендел мислел, че всичко в света е отделно и уникално, че всеки ген е своя собствена, дискретна единица. Морган показал, че всъщност не е така: гените имат физическо съществуване. Те се намират в хромозомите. И понеже са в хромозомите, често се движат на групи.

Работата на Морган усложнила идеята за простата евгеника, защото не можеш просто да избереш едно нещо от едно чекмедже, второ от друго, докато получиш идеалното дете. Не е толкова лесно да избираш какво ще бъде следващото поколение. Това има смисъл при граха. Има смисъл при добитъка. Би трябвало да има смисъл и при хората. Но нямало експерименти, които действително да подкрепят теорията на Дейвънпорт.

Томас Хънт Морган вярвал в преобразяващата сила на евгениката. Той бил член на съвета на Бюрото за евгенични записи още от откриването му. Но въз основа на уроците, научени в „Стаята на мухите“, му станало ясно, че евгеничната наука, такава каквато е, няма място при създаването на американски закони. „Ако евгениците искат да правят такива неща, добре“, пише Морган на приятел, „но мисля, че е също толкова добре някои от нас да поставят по-висок стандарт и да не изглеждат като участници в представлението.“ Морган пише писмо, в което казва: ще поискам името ми да бъде махнато от тази бланка.

Изучавам плодови мушици и не мога да разбера как работят очите им. Не мога да разбера коя ще наследи определени видове крила. А вие сякаш твърдите, че можете да разберете кой ще наследи нещо толкова мъгляво като престъпност или бедност. Затова той се отдръпнал — но насаме. Оттеглянето на Морган от Бюрото било неприятно, но Дейвънпорт не се отказал. В този момент евгеничното движение нямало да бъде спряно от дребните подробности на науката.

Какво представляват гените е голям биологичен и биохимичен въпрос. Но в евгениката имало някакъв янки прагматизъм: да свършим работата. И така те продължили напред.

Евгениката навлиза в публичната култура

Когато Панамо-тихоокеанското международно изложение се открива в Сан Франциско сутринта на 20 февруари 1915 г., 100 000 души преминават през турникетите му. През

следващите девет месеца броят им достига над 18 милиона. Представяно като енциклопедия на модерните постижения, изложението предлагало зашеметяващо разнообразие от развлечения и чудатости: 23-минутно пътуване над работеща реплика на наскоро завършения Панамски канал; поточна линия, която произвеждала по 18 автомобила Model T на ден; 57-етажна кула, изградена изцяло от продукти с подправки на Heinz.

Панамско-тихоокеанското изложение било празник на науката, ефективността и инженерството. То било възможност за Съединените щати да демонстрират силата на науката и технологиите, както и утопична визия, обърната към бъдещето. Никъде бъдещето не изглеждало по-светло, отколкото в експозицията „Подобряване на расата“. Разположена в Двореца на образованието, тя показвала внушителни гипсови отливки на Атлас, Венера и Аполон, колекция от медицински инструменти за измерване на човешкия биологичен капацитет и множество диаграми, графики и списъци, които очертавали как евгениката ще подобри човешкия род. Всичко това било дело на д-р Джон Харви Келог, пламенен защитник на онова, което той наричал биологичен живот. Джон Харви Келог бил невероятно енергичен човек.

Той бил здравен реформатор, лекар и забележителен предприемач. Разработил всевъзможни режими, изобретил различни медицински инструменти и имал цялостен хранителен план. Бил обсебен от чистотата и непорочността и вярвал, че ключът към реформирането на обществото е редовното прочистване на червата. Изобретил нещо, наречено Corn Flakes, за да помага за това прочистване. И имал санаториум в Батъл Крийк, Мичиган. Много евгеници идвали в санаториума в Батъл Крийк, за да прочистват червата си и да говорят за евгеника.

За Келог евгениката имала свършен смисъл. Тя била свързана със здравето. Той свързвал възгледите за наследствеността, която трудно се променя, с идеите за това какво могат да направят хората, за да се усъвършенстват. Джон Харви Келог вярвал, че средата може да влияе върху гена, че употребата на алкохол или месо може да доведе до генетична непълноценност — до непълноценност в потомството. Следователно имало повече от един начин да се подобри наследствеността. На изложението Келог се стремил да изведе своята версия на евгениката на националната сцена.

С помощта на Чарлз Дейвънпорт, който му предоставил както данни, така и контакти, Келог организирал не само експозицията „Подобряване на расата“, но и голяма конференция по евгеника в рамките на изложението. Посещаемостта надминала очакванията: дошли медицински специалисти с реформаторски възгледи, университетски президенти, природозащитници и бизнес лидери от цялата страна и от целия политически спектър. Евгениката предлагала по нещо за всеки. Ако си социален хигиенист и искаш да премахнеш проституцията — евгениката също се интересува от това. Ако си привърженик на сухия режим и искаш да премахнеш алкохола, защото алкохолът разбива семейства и прави мъжете негодни за работа — евгениката също иска да премахне тези неща. Така тя успявала да се съчетае с тревогите на много различни реформаторски движения.

Онова, което карало хората да застанат зад евгеничната кампания, не било само пламенната им вяра в науката или наследствеността. Това била широка и всеобхватна социална и политическа програма за пресъздаване на обществото — може да се каже, по техен образ и подобие. Почти всички били бели. Почти всички били протестанти от средната и горната средна класа и били склонни да отъждествяват човешката стойност с качествата, които самите те притежавали. В продължение на пет дни през август около 60 делегати изнасяли доклади за всичко — от правилното миене на зъбите до евгеничната

стерилизация. „Ако не изкореним слабите“, предупредил един оратор, „ще стигнем до момент, когато много от родените и подпомогнати да оцелеят ще бъдат бремене за расата.“

Общо конференцията „Подобряване на расата“ привлякла около 10 000 души и породила над един милион реда преса. „Вашите усилия в името на евгениката със сигурност започват да дават плод“, казал Келог на Чарлз Дейвънпорт. „Публиката започва да разбира по-добре и да оценява повече.“ Панамско-тихоокеанското изложение било определящ момент за американското евгенично движение. То се споявало. Утвърждавало се.

Всички тези елити казвали: да, ние вярваме в прогреса и това е прогрес. Евгениката им дала начин да гледат на света и да казват: добре, всички тези мъгляви тревоги, които имам за настоящето и особено за бъдещето — ето къде е проблемът. Добре, нека се захванем да го решим.

Армейските тестове и манията по интелигентността

През май 1917 г., докато нови последователи разпространявали евгеничното верую из градове и малки селища в Америка, половин дузина психолози се събрали в училището „Вайнленд“ за слабоумни, за да се срещнат с Хенри Годард, вече смятан за водещия национален експерт по умствена недостатъчност. Неговото новаторско изследване от 1912 г., „Семейството Каликък“, било пробудило обществото за заплахата от слабоумните. То разказвало като истинска история за американец от стар род, слабоумна мома от кръчма и съдбоносна връзка, която за няколко поколения породила над сто умствено дефектни потомци. Сред тях била една от собствените пациентки на Годард във Вайнленд — момиче, което той диагностицирал като морон. „Семейството Каликък“ било огромен бестселър в продължение на много години. Позовавания на Каликъкови се появявали в речи на политици, книги, научни списания и популярни списания.

Всички знаели какво означават Каликъкови. Трябва да внимаваеш с кого се чифтосваш, иначе потомците ти могат да се окажат слабоумни престъпници, алкохолици и т.н. Годард нямал търпение да покаже стойността на тестовите за интелигентност като диагностичен инструмент. След публикуването на книгата си той бил прекарал години в провеждане на тестове върху множество институционализирани хора, имигранти и ученици. Сега, заедно с колегите си, разработил програма за масово тестване на интелигентността. Само седем седмици по-рано Съединените щати били влезли в Първата световна война, а наборната служба в крайна сметка щяла да увеличи армията с почти 3 милиона мъже.

Целта на програмата била да ги класифицира за служба и да открие умствено дефектните, които се криели сред тях. Тестовите започнали в края на септември 1917 г. в лагерите Лий и Тейлър, Девънс и Дикс. Най-напред новобранците били разделени според степента си на грамотност, а после им се давал един от два теста. Единият се наричал Алфа-тест и бил за наборници, грамотни на английски; другият — Бета-тест — за наборници, които не били грамотни на английски или били напълно неграмотни. Един от въпросите в Алфа-теста бил: двигателят Knight се използва във Ford, Pierce-Arrow или Lozier? Кажете ми, познато ли ви е това?

Докато грамотните участници се мъчели с въпроси с избираем отговор, останалите се опитвали да си проправят път през лабиринти и да дорисуват липсващи части от прости картинки. Един сицилиански новобранец, католик, разгледал изображение на къща и нарисувал кръст там, където можел да бъде коминът. Отговорът му бил отбелязан като грешен. „Трогателно беше да се види огромното усилие, вложено в отговарянето на въпросите“, спомня си по-късно армейски проверяващ, „често от мъже, които никога преди не бяха държали молив в ръка.“ Тестовите в никакъв случай не били измерители на

интелигентността, каквото и да означава това. Колко добре се справяш с тях зависело от образованието ти, от това колко години си ходил на училище, а също и от това доколко си настроен към културата на средната класа.

Проведени върху 1,7 милиона армейски служители по време на конфликта — офицери и редници, чернокожи и бели войници — тестовете довели до шокиращ извод: приблизително половината от наборниците били смятани за морони. Опитът на армията станал заглавие: Америка дегенерира. Трябва някак да прекъснем това бласто от дефекти. По това време имало движение за институционализиране на повече хора, движено от евгениката.

Може да се види как един тест за интелигентност наистина смазва колелата. Ако ще започваш да местиш хора в институции, ако ще започваш да стерилизираш и всичко останало, нужни са ти числа — и тестът за интелигентност ги давал. До 1919 г. тестването на интелигентността се превърнало в истинска мания. Адаптирана версия на армейския тест, Националният тест за интелигентност, продал половин милион екземпляра за една година. Бизнесите давали умствени тестове на кандидат-служители. Училища и университети оценявали студентите си.

И все повече бедняци, проститутки, пияници и нарушители изведнъж се оказвали с молив в ръка. Слабоумството било голям страх в онази епоха. Смятало се, че навън има много такива хора — недостатъчни, морони. И те не само били навън, но се размножавали много по-бързо от останалите. Проблемът е, че на практика думата „морон“ можела да означава всеки, който не е част от така наречената социална норма. Така думата започва като научен опит за класифициране на интелигентността, но много скоро става средство за социален контрол.

До 1920 г. огромното мнозинство от хората, настанени в институции за слабоумни, били класифицирани като морони. В известен смисъл човечеството винаги е било свързано с разделянето на „ние“ и „другите“. Евгеничното движение дало научен заряд на тази идея: има нас и има другите, а ние сме правилните хора. Ние сме хората, които е важно не само да бъдат предпочитани сега, но и да притежават бъдещето. Изведнъж идва евгениката и им дава научна основа да вярват в това.

Евгениката е лесна за приемане, защото запазва съществуващите йерархии. Тя не се стреми да ги преобърне. Онова, което прави, е да придаде нова тежест на вече установени йерархии. Не мисля, че някога е имало време, когато хората не са смятали, че едни хора просто са по-добри от други. Евгеничното движение, като хамелеон, приема цветовете на нагласите, които са съществували преди да бъде измислена думата „евгеника“ и които със сигурност съществуват и днес.

Имиграция, раса и ограничения

От 1890 г. те прииждали през входните пристанища — понякога до милион души годишно — бягайки от бедност и потисничество, привлечени от обещанието за равенство и възможност. Голямата война била спряла потока, но с примирието кранът отново бил отворен. До 1920 г. около 75 000 нови имигранти пристигали на остров Елис всеки месец. През май същата година, в Колд Спринг Харбър, Чарлз Дейвнпорт написал писмо до свой приятел. „Можем ли да построим достатъчно висока стена около тази страна“, питал той, „за да държим навън тези по-евтини раси?“ Чарлз Дейвнпорт бил роден в изискано старо семейство.

Той бил възпитан да вярва, че семейството има значение и че добрите качества се предават в добри семейства като неговото. Чарлз Дейвънпорт бил много съсредоточен върху запазването на традиционния американски произход и не бил сам. Имало страх, че „правилният“ вид американци не раждат достатъчно деца и че съществуващата раса се разрежда и замърсява от нови вълни имигранти. Повечето имигранти преди идвали от Северна и Западна Европа, от Британските острови, от Германия; а после изведнъж, през 1890-те, започнали да идват от Източна и Южна Европа. Това били католици, евреи, селяни. И Дейвънпорт правилно усещал, че неговата раса губи демографската игра.

Получателят на писмото на Дейвънпорт бил Медисън Грант — ревностен новопокръстен в каузата на евгениката, с безупречно американско родословие и трайна обсебеност от застрашени видове. Медисън Грант бил много богат адвокат. Произходът му се проследявал до първоначалните пуритански основатели на Съединените щати. Някои от предците му подписали Декларацията за независимост. Той бил юрист и убеден природозащитник.

Спасил секвоите от изчезване. В един момент осъзнал: прекарвам цялото си време и усилия в опити да спася флората и фауната на нацията, докато собствената ми раса измира. Когато Медисън Грант излизал от кантората си на Уолстрийт, го заобикаляли хиляди чуждоезични селяни. Те не знаели и не се интересували, че предците на Медисън Грант са подписали Декларацията за независимост. И той се чувствал обиден. През 1916 г. Грант алармирал американците от стар произход с книгата „Залезът на великата раса“ — 476-странична елегия за онова, което наричал „белият човек *par excellence*“.

Неговата визия била за Америка като страна, създадена от велики мъже, дошли от Европа, и за Америка, изправена пред нашествие на нежелани орди от почти целия останал свят. Той измисля раса, наречена „нордическа“ — висока, русокоса, синеока раса. Според Грант нордическите хора са най-късно еволюирали от всички раси. Това означавало, че генетичните им белези още са крехки, не напълно оформени. Затова ако русокос, синеок нордиец се чифтоса с по-примитивна раса — средиземноморец, евреин, със сигурност негър или азиатец — по-примитивните гени на низшата раса всъщност ще надделеят над превъзходните, но още нестабилни гени на нордийците.

Затова това било заплаха — и то не просто „гледам града и той изглежда малко различен“. Това било генетично нашествие. Както го виждал Грант, заплахата от негърската раса била до голяма степен неутрализирана от вече съществуващите в много щати закони, забраняващи браковете между чернокожи и бели. Заплахата от родените в чужбина обаче била едновременно по-коварна и по-неотложна. „Ние, американците, трябва да осъзнаем, че алтруистичните идеали и сантименталната размекнатост, превърнали Америка в убежище за потиснатите, тласкат нацията към расова пропаст“, заявявал Грант. „Това поколение трябва напълно да отхвърли гордите хвалби на бащите ни, че не признавали различия по раса, вероизповедание или цвят, или иначе да обърне страницата на историята и да напише край на Америка.“

Медисън Грант взема евгениката, която дотогава се занимавала само с оцеляването на най-приспособения индивид, и казва: трябва да се занимаваме с оцеляването на най-приспособената раса. Трябва да съхраним нордическата раса. Мисията на Грант през 1920 г. била да мобилизира своите съмишленици евгеници и да убеди федералното правителство драстично да намали имиграцията. Той започнал с настъпление на чар, насочено към конгресмена Албърт Джонсън, председател на Комисията по имиграция и натурализация към Камарата на представителите: канел Джонсън в Ню Йорк, гощавал го с уиски и пури и постепенно го убеждавал в неотложната нужда от евгеника. След като Джонсън бил спечелен, Грант предложил да доведе Хари Лафлин, началника на Бюрото за евгенични записи, във Вашингтон, за да свидетелства за така наречените биологични аспекти на

имиграцията. Джонсън бил толкова впечатлен от изложението, че назначил Лафлин за експертен евгеничен агент и му възложил да направи изследване на родените в чужбина.

Междувременно, сред нарастващ антиимигрантски шум от профсъюзи, социални работници и природозащитници, Конгресът ограничил притока с Извънредния квотен закон от 1921 г. Предполагало се, че това е временна едногодишна мярка, но през 1922 г. законопроектът бил подновен за още две години, което дало на Медисън Грант и евгениците време да започнат масирана пропагандна кампания, за да убедят американците, че ограничаването на имиграцията трябва да стане постоянно. През септември 1921 г., в Американския музей по естествена история в Ню Йорк, Грант свикал международен конгрес по евгеника, за да разпали подкрепа за каузата. Организирано съвместно с Чарлз Дейвънпорт, едноседмичното събитие привлякло около 300 делегати от 28 чужди държави. Присъствали многобройни членове на сенатските и камарните комисии по имиграция. Там била и актрисата Лилиан Ръсел, която вече съобщавала на легионите си почитатели, че американският „котел за претопяване“ е катастрофа.

„Ако не поставим прегради и не ги направим по-високи и по-здравя“, предупреждавала тя, „вече няма да има Америка за американците.“ На конгреса имало всякакви експозиции, показващи, че негърските фетуси имат по-малки черепи, че италианците имат по-висока престъпност от други хора. А в края на конгреса експонатите били опаковани и изпратени във Вашингтон, където били показани на видно място в заседателните зали на комисиите, така че конгресмените, съзнателно или не, не можели да не попият най-новите „научни“ открития на евгениката. Но именно завръщането на Хари Лафлин на Капитолийския хълм и докладите за неговото изследване убедили мнозина в комисията на Камарата в опасностите от неконтролираната имиграция. Той имал числа, които уж показвали, че процентите на душевни заболявания се различават сред имигрантите от различни страни и че определени националности много по-често дават затворници.

Той също така твърдял, че чисто биологично, понеже страната била до голяма степен нордическа, северноевропейска, е по-трудно да се асимилират имигранти от други части на света. Позовавайки се на данни от армейските тестове за интелигентност, Лафлин твърдял, че белите, родени в чужбина, и особено евреите, са интелектуално по-нисши от родените в Америка и следователно с времето вероятно ще намалят интелигентността на нацията. Евреите в имиграционната комисия възразили. Те правилно твърдели, че евгениците първо са измислили теорията, че евреите са по-нисши, а едва след това най-сетне са намерили данни, с които да я подкрепят. Но Конгресът бил спечелен за каузата на евгениката. Протоколите на Конгреса са пълни с конгресмени, които четат откъси от „Залезът на великата раса“ на Медисън Грант от трибуната.

И така ограничителите печелят деня, а Конгресът приема законодателство за ограничаване на имиграцията. На 26 май 1924 г. президентът Калвин Кулидж подписва Закона за ограниченията. Медисън Грант го приветства като една от най-големите стъпки напред в историята на страната. Те затворили вратата и намалили имиграцията в Съединените щати с 97 процента. Вратата била затворена и не се отворила отново 40 години. И в много реален смисъл това била политическа победа на евгениката.

Новата политика щяла да помогне на нацията да остане, както казал един конгресмен в Камарата, дом на велик народ — англоговоряща бяла раса с велики идеали и християнска религия. Една раса, една страна, една съдба. Това било истинско обръщане на идеята „дайте ни вашите уморени и сгъчкани маси“. Посланието било, че отворените обятия на остров Елис вече са затворени. За мнозина от другата страна на Атлантика, които през следващите години щели да възлагат надеждите си на Америка, последствията щели да бъдат тежки.

Конгресът приема този закон и затваря вратата пред евреите от Източна Европа и Германия, които се опитват да избягат от нацистите.

Ото Франк пише до Държавния департамент на САЩ, опитвайки се да получи визи за семейството си. Пише многократно, има връзки, но му отказват заради този закон. Мислим за Анне Франк, която умира в концентрационен лагер, защото германците смятали евреите за генетично по-нисши. Но до известна степен Анне Франк умира в концентрационен лагер и защото Конгресът на Съединените щати също е вярвал в това. Смятаме, че женени хора с предаващи се болести не трябва да имат деца. Никоя двойка, страдаща от слабоумство, душевна болест или епилепсия, не трябва да има деца.

Бебета не трябва да се раждат, когато доходът на бащата очевидно не е достатъчен да осигури храна, облекло или подслон.

Контрол на раждаемостта и популярна евгеника

На 5 август 1926 г. тълпа се събра в Васар Колидж, за да чуе лекция на Маргарет Сангър, противоречивата основателка на Американската лига за контрол на раждаемостта. Репутацията на Сангър я предхождала. През дванадесетте си години като борец за контрацепция и семейно планиране тя многократно била заклеявана, освиркувана и хвърляна в затвора. Сега предприела обиколка с лекции из страната, целяща да подсили каузата ѝ, като я свърже с евгениката. Маргарет Сангър била изцяло съсредоточена върху насърчаването на контрола върху раждаемостта, който виждала като средство за освобождение на жените. Това била трудна борба.

Репродуктивни права, контрацепция. Прегръщането на евгениците било начин да привлече зад каузата си влиятелни и силни съюзници. „Въпросът за подобряване на расата“, казала Сангър на публиката във Васар, „е въпрос от непосредствена важност. И се радвам да кажа, че правителството вече е предприело определени стъпки, за да контролира качеството на нашето население чрез строгите имиграционни закони. Но докато затваряме портите си за така наречените нежелани от други страни, не правим никакъв опит да обезсърчим или ограничим бързото размножаване на непригодните и нежеланите у дома.“ Маргарет Сангър се опитвала да отвори разговор.

Това ставало във време, когато публичното обсъждане на контрола върху раждаемостта, да не говорим за достъпа до него, било незаконно. Но възгледите ѝ по въпросите на биологичната непълноценност били сравнително устойчиви. Може да се твърди, че били стратегически, но разликата не е толкова значима от гледна точка на хората, които слушали думите ѝ. Щом контролът върху раждаемостта бъде представен като начин за подобряване на човешкия род, той изглежда по-приемлив. И много колебаещи се хора тя убедила да приемат контрола върху раждаемостта именно заради евгеничния му потенциал. Истински спорно било да бъдеш наречен активист за контрол на раждаемостта.

Да бъдеш евгеник било много по-приемливо.

„По-пригодни семейства“ и евгеничният мейнстрийм

Сред многото американски увлечения на 1920-те — къси рокли, танцови маратони, маджонг — развъждането на по-добър човешки род било може би най-неочакваното. Но към средата на десетилетието идеята била навсякъде. Тя била включена в учебните програми на повече от 350 американски колежа и университета, сред които Харвард, Нортуестърн и Калифорнийският университет в Бъркли. Евгениката се проповядвала и от

амвони, популяризираща се по лекционни обиколки и се използвала за продажба на всичко — от нови козметични процедури до детски играчки. Разпространявано от множество популяризатори и понякога разредено, изкривено или и двете, евгеничното верую прониквало до масите чрез статии в списания, наръчници със съвети, дори чрез филм, наречен „Годни ли сте да се оженим?“. Това наистина било нещо, което прониквало в културата.

Било истинска мания. Нещо, което вълнувало хората. През 1920-те евгениката започва да се просмуква в масовата популярна култура. И казва на отделния американец: ако искаш обществото ти да се подобри, трябва да се ожениш за правилния човек, да имаш здрави деца, имаш задължения към човешкия род и към страната си. Както признал един младоженец в писмо до местното евгенично общество: „Съпругата ми и аз сме изключително високи и това ни тревожи, тъй като не желаем да доведем на света необичайно високи деца.“ На щатски и окръжни панаири из цялата страна — в Масачузетс, Канзас, Джорджия, Тексас — конкурс за човешки произход, известен като „По-пригодни семейства за бъдещи огнища“, привличал тълпи.

Спонсорирано от Американското евгенично общество — пропагандна организация, ръководена от евангелистите на движението Хари Лафлин и Медисън Грант — състезанието предлагало въведение в евгениката, маскирано като здравословно семейно забавление. Американското евгенично общество осъзнало, че ако искаш да разпространиш послание за евгеника, трябва да въвлечеш хората в нещо повече от четене на статия в популярно списание. Евгениката е всеобхватно верую. Тя е вяра. Тя е религия. Хари Лафлин и Медисън Грант разбирали: трябва да обърнем хората към тази религия, така че всеки да разбере — ако аз съм евгенично превъзходен, не мога да излизам и със сигурност не мога да се чифтосвам с евгенично непригоден човек.

Участниците в „По-пригодни семейства“ идвали от километри разстояние, често облечени в най-хубавите си неделни дрехи, и се подлагали на строг тричасов преглед. Правите, здрави зъби носели високи оценки, както и музикалният талант или семейна история на дълголетие. Болест или увреждане — дори куца баба или чичо епилептик — било минус. „Докато съдиите за добитък проверяват холщайнските крави, джърситата и белоликите породи в павилиона за добитък“, казал един организатор, „ние съдим Джоунсови, Смитови и Джонсънови.“ Както имало конкурс кой е развъдил най-добрите крави, най-добрите овце, така и кой е развъдил най-добрите деца. А в края на щатския панаир евгенично победилото семейство — „по-пригодното“ семейство — било возено по главната алея, махало на хората и показвало лентите си.

До 1920-те евгениката била дума от всекидневието. Цяло поколение израства, мислейки за тази дума едновременно като за стремеж — здрави бебета — и като за предупреждение. Чели са за нея в училище, чували са за нея в църквата; тя е станала част от съзнанието на страната. Стремежът към човешко подобрене бил толкова всеобхватен, че дори видни афроамериканци подели темата. У. Е. Б. Дю Бойс, един от основателите на Националната асоциация за напредък на цветнокожите, твърдял, че най-доброто от черната раса — онова, което той наричал „Талантливата десета“ — е надеждата за бъдещето. „Негърът“, заявявал Дю Бойс, „трябва да започне да се размножава за ум, за ефективност, за красота.“ Идеите на Дю Бойс по същество били насочени срещу предразсъдъците, но едновременно с това той говорел и приемал представата, че не всички чернокожи са еднакво надарени и талантливи и че бъдещето на афроамериканците трябва да зависи от бъдещото възпроизводство на талантливите.

Тези идеи наистина отекват в евгеничните идеали на времето. Евгениката става мощна идеология, защото изглеждала смислена за много различни групи, загрижени за различни

неща. Част от притегателната ѝ сила е в това как науката може да ни направи по-добри човешки същества — как можем да проектираме себе си така, че да станем дори по-добри, отколкото сме, и да гледаме на това като на източник на прогрес. Евгеничното движение от началото на XX век набира сила, защото лозунгите му са прости: по-добри бебета, щастливи семейства. На пръв поглед — по-добри бебета, по-здрави бебета — какво да не харесаш? Би било нужно сериозно усилие, за да се покаже на хората какво всъщност крие този прост лозунг.

Кари Бък и принудителната стерилизация

През септември 1924 г. в колонията във Вирджиния за епилептици и слабоумни съветът на директорите се събира, за да обсъди случая на пациент 1692 — седемнадесетгодишната Кари Бък. Тя била приета в колонията няколко месеца по-рано по искане на приемните си родители, които твърдели, че вече не могат да я контролират или да се грижат за нея. Кари Бък била отгледана от приемно семейство — не добро семейство. Давали я под наем на други хора в общността да чисти къщи и я извадили от училище след пети клас, въпреки че се справяла много добре и била напълно добра ученичка. После племенник на приемната ѝ майка я изнасилвал, тя забременяла и те искали да се отърват от нея. Когато дъщеря ѝ се родила, щатът вече бил обозначил Бък като морално покварена, защото е родила извън брак, диагностицирал я като морон от средна степен и я затворил в колонията.

Сексуална нарушителка, сексуално неморална. Тези термини умишлено са неясни. Морална склонност можела да означава, че една жена е била сексуално насилена. Можела да означава, че излиза късно вечер. Можела да означава, че е проститутка. Ако си морално дефектен, това е доказателство, че си умствено дефектен — и обратното.

Следователно държавата трябвало да се намеси. Въпросът пред съвета на директорите на колонията сега бил дали Кари Бък да бъде стерилизирана. Тя попада в колонията за епилептици и слабоумни точно когато Вирджиния е приела закон за евгенична стерилизация, а адвокатът на щатските болници много искал да има съдебен тест, преди да започнат стерилизациите. Така началникът на колонията на практика се нуждаел от пациент, на когото да каже: ще те стерилизирам, след което този човек да оспори закона, а после, надявали се те, държавата да надделее срещу него. Той търсел такъв човек и Кари Бък отговаряла на много условия. От гледната точка на съвета заплахата, която представлявало собственото слабоумство на Бък, била удвоена от произхода ѝ.

Майка ѝ, за която се твърдяло, че се е занимавала с проституция, също била обитателка на колонията. По законите на наследствеността, заключил съветът, Кари Бък е вероятен бъдещ родител на социално непълноценно потомство. Препоръчано било да бъде стерилизирана както за собственото ѝ благо, така и за доброто на обществото. После на Бък бил назначен адвокат, благосклонен към евгеничната кауза, който трябвало да обжалва стерилизацията ѝ — в идеалния случай чак до Върховния съд на Съединените щати. В цялата страна евгениците щели да наблюдават дали делото от Вирджиния може да създаде национален консенсус за стерилизацията. Стерилизацията била радикална процедура.

Между 1915 г. и средата на 1920-те повече от дузина щати приемат закони, разрешаващи задължителна стерилизация на хора в институции. Някои от тях се използвали активно. Много просто съществували на хартия, без никой да бъде опериран. Някои били отменени от щатските съдилища. Затова изобщо не било ясно какво ще стане с евгеничната стерилизация. Сред евгениците имало надежда.

Ако само успеем да получим дело, което да стигне до Върховния съд — едно решение на Върховния съд — и изведнъж ще имаме национален правен стандарт, че евгеничната

стерилизация е приемлива. Това станало една от най-желаните цели на евгеничното движение. Никой не се интересувал повече от вирджинското тестово дело от Хари Лафлин, който бил прекарал голяма част от предишното десетилетие в насърчаване на стерилизацията като евтин и ефективен начин да освободи нацията от онова, което наричал социално непълноценни класи. Хари Лафлин вярвал, че за да се промени наистина националният генетичен фонд и нещата да се подобрят, стерилизацията е отговорът. Евгеничната стерилизация била делото на живота му. През 1922 г. той публикувал книга — сборник на всеки приет закон, на всяко заведено дело, с мъчително подробна история на евгеничната стерилизация. И тя станала библията за хората, които искали да приемат закони за стерилизация.

Било само въпрос на време Лафлин да бъде помолен да бъде експертен свидетел по делото срещу Кари Бък. И макар да не можел да се яви лично, с радост помогнал. Лафлин никога не се срещнал с Кари Бък. Той я описал като принадлежаща към безделната, невежа и безполезна класа на антисоциалните бели от Юга. Като такава, Кари със сигурност била склонна да роди дефектни деца. Несъмнено, с малката си дъщеря Вивиан, тя вече била направила това. Свидетелството на Лафлин се оказало убедително.

Както се надявали евгениците, първо окръжният съдия, а после и Върховният съд на щата потвърдили закона за стерилизация на Вирджиния. Следващото и окончателно решение щяло да дойде от Върховния съд на Съединените щати. Горката Кари Бък. Може би няма по-слаб човек, който някога да е заставал пред Върховния съд. Тя е бедна и сама, майка ѝ е в институция, а адвокатът ѝ е избран от враговете ѝ, за да не я представлява истински. И тя моли.

Пред извора на правосъдието в нашето общество: не им позволявайте насила да ме оперират така, че да не мога да имам деца. А те казват: продължавайте, стерилизирайте я. През май 1927 г. становището на мнозинството в съда е написано от почитания Оливър Уендъл Холмс, който на 86 години е смятан за най-блестящия правен ум на Америка. „По-добре е за целия свят“, пише Холмс, „ако вместо да чакаме да ексекутираме дегенеративно потомство за престъпления или да го оставим да гладува заради имбецилността си, обществото може да попречи на онези, които явно са непригодни, да продължават рода си. Три поколения имбецили са достатъчни.“ Съдия Холмс казва: ако ѝ бъде позволено да се възпроизвежда, значи ѝ е позволено да го прави.

Ако на нея, или изобщо на хора като Кари Бък, бъде позволено да се възпроизвеждат, това ще бъде вредно за американското общество. Следователно държавата има право да се намеси и в името на по-голямото обществено благо да потисне индивидуалното ѝ право на възпроизводство. Кари Бък е стерилизирана на 19 октомври 1927 г. По-малко от месец след това е освободена условно от колонията. Благодарение на Кари Бък, заявява възторженият Лафлин, експерименталният период на евгеничната стерилизация е приключил. През двете десетилетия преди делото на Кари Бък в цялата страна били извършени само около 6000 стерилизации.

През шестте години след него броят на стерилизациите се увеличил с повече от сто процента. Докато щати из цялата страна бързали да приемат закони за стерилизация, този брой щял да се удвои повече от веднъж. Ако погледнем назад към всички приети закони за стерилизация, най-лесният начин да обобщим кои са били мишените им е: съберете обичайните заподозрени. Обикновено става дума за бедни хора, хора от нежелано малцинство, хора, зависими от частна благотворителност, хора на ръба на бедността или на обществена помощ.

Хора с увреждания — умствени или физически. И хора, които по принцип се смятали за някак на ръба на обществото. Самозаблудата на евгениката била, че учените разбират кои

белези са свързани със здраве и благополучие в дългосрочен план. Но науката за наследствеността в началото на XX век все още се развивала. Евгениката водела обществената дискусия и популяризирала науката за човешката наследственост във време, когато самите учени по наследствеността още изграждали своя занаят. И мисля, че за известно време те виждали това като положително развитие — обществото проявява интерес към науката, която те правят.

А после, мисля, към 1920-те се появява проблем.

Генетиците отвърщат

Било есента на 1926 г. Било есента на 1926 г. Генетикът Херман Дж. Мълър, бивш „момче на мухите“ от Колумбийския университет, търсел начини да ускори експеримента си. Той все още работел с мухи, макар вече самостоятелно в Тексаския университет в Остин. Дотогава използвал техниката, научена в „Стаята на мухите“ от Томас Хънт Морган.

Търсиш естествено възникващи мутации. После ги проследяваш през поколенията: отглеждаш поколение, разглеждаш членовете му един по един през бижутерска лупа и повтаряш. Но в този момент Мълър вече бил изгубил търпение. Създаването на тези мутанти отнемало огромно време. Трябвало основно да чакаш, докато намериш един. Това бил процес на откриване.

Затова Мълър започнал да се пита дали всъщност не може сам да създава мутанти — нови, от нулата, като направи нещо на гените. Една нощ, по прищявка, Мълър включил рентгеновия апарат и започнал да облъчва мъжки плодови мушици. След като били изложени на лъчението, той ги поставил в стъклени бутилки с приблизително равен брой женски мушици. После зачал. Когато на петия ден започнали да се появяват ларви, станало ясно, че прищявката е проработила. Използвайки точно правилната доза рентгенови лъчи, Мълър установил, че може да създава десетки мутации — мутации, които иначе биха отнели месеци или години, за да бъдат намерени.

Той се превърнал в създател на мутанти. Не можел да го прави предсказуемо, но принципът, че човешкият генетичен материал е пластичен, променяем, бил идея, която Мълър разбирал и приемал. Така Мълър започнал да мисли как може да се направи това. Ако гените на насекомо могат да бъдат променени с изблик на радиация, осъзнал Мълър, един ден може би ще могат да се манипулират и човешките гени. И наследствеността вече нямало да бъде прерогатив, както той казвал, на недостижим бог, който си прави шеги с нас. Идеята за контрол върху човешката наследственост пленявала Мълър още от първите му дни в лабораторията на Морган.

Той отдавна познавал потока на гена и законите на така наречената евгенична наука. А съмненията му към американското евгенично движение постоянно нараствали. Мълър започнал да мисли, че не може да има евгенично движение, без да се задават въпроси за равенството. Какъв е критерият да се прецени, че един човек е по-добър, а друг по-лош, и съответно по-лошият да бъде стерилизиран или по-добрият — селективно размножаван? Кой ще гарантира, че евгеничното движение избира най-добрите белези, когато самите „най-добри“ белези са определяни от елитите? Притеснения за евгеничното движение били изразявани и преди, но предимно от самотни гласове, които викали срещу вятъра.

Сега обаче все повече учени по наследствеността започвали да говорят в един глас. Все повече учени осъзнавали, че наследствеността не е нещо, което може да се разбере толкова просто, както Мендел е разбрал граховите растения. Някои човешки белези са наистина сложни и не можеш да предскажеш дали ще се появят или ще се появят отново. Някои

състояния, които смятаме за наследствени, всъщност са свързани със социални проблеми. Никой не отхвърля напълно идеята, че наследствеността е важна, но се надига все по-силен хор от учени, които говорят по-внимателно за нея. Дори бащата на теста за интелигентност, Хенри Годард, който бил направил толкова много, за да подклажда страха от наследствено слабоумие, се отказал от по-ранните си заключения.

По-специално, той съжалявал, че не е знаел какво да прави. Съжалявал, че е измислил термина „морон“. С подходящо образование, смятал вече той, такива хора са напълно способни да се грижат за собствените си дела. Евгеничните учени правели онова, което разбирали като надеждна наука, но се оказало, че в много случаи науката им е погрешна. Науката е процес. Хората правят твърдения.

Представят доказателства за тях. После идват други, с по-сложен ум и по-сложно разбиране на методологичните проблеми, и казват: проституцията може да произтича от това, че една жена няма друг икономически избор. Или алкохолизмът може да възниква от всевъзможни напрежения в живота. Генетиката изобщо не е нужна, за да се обяснят тези неща.

Когато 1920-те приближавали края си, а Голямата депресия радикално пренареждала американското общество, догмата на евгеничното движение звучала все по-кухо. Двадесет и пет процента от страната били безработни. Спестяванията на хората били заличени от борсовия крах и банковите фалити. Човекът, който сега стоял на опашка за хляб, можел да е адвокат, завършил Харвард. Това било ясно указание, че бедността не е биологична. Когато през 1932 г. в Ню Йорк се свикал поредният конгрес по евгеника, повечето от научната общност отказали да присъстват.

Те организират тази конференция, за да пропагандират идеята за евгениката. Там са все същите хора — Медисън Грант, Чарлз Бенедикт Дейвънпорт, Хари Лафлин — и излагат същите идеи. Идеите им не са се променили за 25 години. И почти никой не идва, защото сред учените евгениката вече се възприема като територия на група стари бели чудаци, които науката е отминала. Неочаквано Херман Мълър все пак се появил на конгреса, но само за да произнесе унищожителна десетминутна реч. „Няма научна основа за заключението, че социално по-ниските класи имат генетично по-нисше интелектуално оборудване“, настоял той.

Някои бедняшки квартали в нашите градове са истински фабрики за производство на престъпност сред онези, които случайно се раждат в тях. При тези обстоятелства истинският престъпник, който трябва да бъде съден, е обществото, а не индивидът. Проблемът на евгеничното мислене бил пълното невежество относно социалните причини за социалните проблеми; склонността всичко в обществото да се мисли през биологична призма. Евгениката може би все още би могла да усъвършенства човешкия род, казал Мълър на публиката, но само в общество, съзнателно организирано за общото благо.

Нацистка Германия и срывът на доверието

През юли 1933 г. в Германия Адолф Хитлер идва на власт. И веднага превръща евгениката в държавна политика чрез закон, който задължава да бъдат стерилизирани мъже и жени, страдащи от едно от девет предполагаемо наследствени състояния. Законът бил основан на модел, написан от Хари Лафлин. Преди Хитлер в Германия имало евгенично движение, но то нямало закон за стерилизация. В крайна сметка законът за стерилизация бил приет под вдъхновението на онова, което американските щати вече правели. Хари Лафлин през цялото време си кореспондирал с германски учени и ги насърчавал.

Той се гордеел, че когато нацистите приемат закон за евгенична стерилизация, той е силно моделиран по неговия собствен закон. Съединените щати имали репутация на страна в авангарда на научното дело. Когато Адолф Хитлер бил в затвора, той прочел „Залезът на великата раса“ на Медисън Грант и написал на Грант възторжено писмо: тази книга е моята библия. А когато пише автобиографията си „Моята борба“, Хитлер казва, че ние, германците, трябва да подражаваме на онова, което правят американците. Нацистките служители изчислявали, че ще бъдат стерилизирани не по-малко от 400 000 германци — приблизително 25 пъти повече от броя на стерилизираните до този момент в Съединените щати. По-ревностните американски евгеници приветствали нацисткия закон, който се прилагал към всички хора, независимо дали са институционализирани или не.

Както казал един защитник на стерилизацията във Вирджиния: германците ни побеждават в собствената ни игра. Но за много американци новините от Германия били придружени от неудобно откритие. Мнозина, попитани за предложението на Хитлер, изразявали шок, съобщава Daily News. Те били изненадани да научат, че 27 от 48-те американски щата имат закони, позволяващи стерилизация на слабоумни. 1930-те били върхът на евгеничната стерилизация. И това се случвало, след като генетиците, професионалните научни генетици, вече до голяма степен били изоставили евгеничната програма.

Имало тенденция, която подкопавала учението, върху което се основавала евгеничната стерилизация. В същото време, парадоксално, броят на стерилизациите в Съединените щати рязко нараснал заради Депресията. Издръжката на хора в домове за слабоумни струва пари. Ако искаш да намалиш разходите за тях, стерилизирай ги. И точно това се случило. „Бих искал да знам какво точно е стерилизация.“

„И аз.“ „Как точно я правят?“ „Е, ще ти кажа.“ Докато обществената осведоменост за евгеничната стерилизация се разпространявала, по кината излязъл спорен холивудски филм — предупредителна история за добри намерения, тръгнали опасно погрешно. „Искаш да кажеш, че ще ме спрат завинаги да имам деца?“

„Точно така.“ Излязъл през 1934 г., „Децата на утрешния ден“ разказвал историята на седемнадесетгодишната Алис Мейсън — единственият функциониращ член на иначе пияно, сакато, слабоумно семейство — която била предвидена за стерилизация заедно с родителите и братята и сестрите си. „Три поколения непригодни са достатъчни.“ И тя била спасена от скалпела единствено чрез разкритието, че е осиновена. „Погледнете ме. Не виждате ли, че съм здрава и силна?“

„И аз ще бъда добра майка, съдия. Честна дума.“ „Децата на утрешния ден“ поставя въпроса дали винаги си прав, когато стерилизиращ някого. Колко наистина можеш да знаеш за произхода на един човек? Без да навлиза в подробности доколко ги разбираме или какво разбираме за генетиката през 1934 г., филмът просто казва: понякога хората грешат в тези неща и може би трябва да бъдем по-внимателни. „Децата на утрешния ден“ все още се прожектирал по екраните в цялата страна, когато през 1935 г. в Колд Спринг Харбър пристигнала комисия от учени.

Те били изпратени от Института „Карнеги“, който спонсорираше Бюрото за евгенични записи от 1918 г. и отдавна се смущавал от политическата му дейност. Сега съветът на директорите на „Карнеги“ наредил преглед на работата, извършвана там. Докладът на посетилата комисия бил категорично неблагоприятен. От научна гледна точка, заключили те, хилядите наследствени записи, съхранявани в прочутия огнеупорен трезор, били безполезни за изучаването на човешката генетика. Те правилно видели, че тази евгенична теренна работа до голяма степен е нелепа и ненаучна, но били обезпокоени и от степента, в

която Хари Лафлин очевидно действа не като учен, а като евангелист на евгениката. Това било ясно указание, че приливът наистина се обръща срещу евгениката.

За верните на движението посланието било ясно. Ако искат да продължат да отсяват непригодните, те ще се нуждаят от ново оправдание.

Случаят Купър-Хюит — отново

От момента, в който случаят със стерилизираната наследница за пръв път влиза в новините през януари 1936 г., американците са пленени от него. Най-напред имало момичето — Ан Купър Хюит, светска дама от Сан Франциско, която трябвало да наследи две трети от огромното имение на покойния си баща — и шокиращото ѝ твърдение, че майка ѝ я е стерилизирала, за да получи контрол върху това наследство. Ан Купър Хюит е изпратена в болница за спешна апендектомия и излиза стерилизирана. Когато го открива, тя разбираемо е ужасена и завежда дело срещу майка си и двамата хирурзи. Твърди, че майка ѝ го е направила, защото завеждането на баща ѝ предвиждало: ако Ан умре без деца, наследството да отиде при майка ѝ. Също толкова интригуващо било твърдението на майката, Марион, че дъщеря ѝ Ан е слабоумна — диагноза, основана на тест за интелигентност, даден ѝ само часове преди стерилизацията.

Ан казва, че се гърчела от болка, когато в стаята влязла жена и започнала да ѝ задава всички тези въпроси: коя е най-дългата река в Съединените щати? Колко години трае президентският мандат? Реакцията на Ан била: защо ми задавате тези идиотски въпроси? Какво общо има това с апендицита? И тя не отговорила на повечето въпроси.

Въпреки че резултатът ѝ я определил като високофункционаращ морон, назначен от съда психиатър на предварителното заседание я намерил за начетена, владееща френски и италиански и напълно нормална във всяко отношение. Случаят със стерилизацията на Купър-Хюит бил от онези случаи, които хората наричат процес на века. Заглавия имало из цялата страна и ако дотогава не си обръщал внимание какво е стерилизация, щеше да научиш от тази история. Ан Купър Хюит не е типичният пациент за стерилизация и именно поради това получава много повече внимание. По евгеничните стандарти Ан била самото определение за добре родена. Тя била потомка на успешни, бели, богати хора, изглеждащи здрави и телом, и духом.

На какво основание тогава, можели да се питат следящите случая, би могла изобщо да бъде оправдана нейната стерилизация? Адвокатът И. М. Голдън, представляващ хирурзите, посочени в иска, се чудел почти същото и решил да потърси мнението на експерт. През май 1936 г. той написал писмо до един от водещите евгеници в Калифорния, Пол Папано, и изложил подробностите по случая. Сред тях били причините, които Марион Купър-Хюит посочила, за да иска дъщеря ѝ да бъде стерилизирана. Марион отправяла три обвинения за поведението на дъщеря си, които според нея показвали умствен дефект. Първото било, че тя се увлича по шофьор.

Второто — че се увлича по мъже в униформа. И накрая — че имала планове да избяга с негър носач във влака. Това не били хора, с които Марион вероятно вярвала, че дъщеря ѝ трябва да общува, нито хора, от които трябва да има деца. „Според вас“, попитал Голдън Папано, „било ли е правилно тя да бъде стерилизирана като медицинска и научна процедура?“ Пол Папано отдавна бил привърженик на евгеничната стерилизация. Но аргументът, че неморално, свръхсексуално момиче ще предаде тези белези генетично, вече не можел правдоподобно да се прави.

Затова Папано предложил друго основание — наскоро формулирано и препоръчано от Американското евгенично общество. „Наследствеността“, казал Папано на Голдън, „не е особено важният въпрос в този случай. Но предполагам, че всички трябва да отговорим отрицателно на въпроса дали млада жена като описаната от вас би била желана майка.“ През 1930-те евгеничното оправдание за стерилизация започва да се превръща в по-общо разбиране, че този човек не е годен да бъде родител. Това преобръща целия аргумент за евгениката. Защото решаващият въпрос вече не бил дали тя ще разпространи генетичния си дефект, а дали ще бъде желана майка.

Когато процесът срещу двамата хирурзи започнал в Сан Франциско, съмнителната способност на Ан да бъде майка била в центъра на защитата. Само сексуалното поведение на момичето, твърдял Голдън, хвърляло сериозно съмнение върху способността ѝ да осигури добро морално и интелектуално възпитание на потомството си. В крайна сметка аргументът имал малък ефект върху съдията, който след шест дни изслушване на свидетелства внезапно прекратил производството и отхвърлил делото с мотива, че стерилизацията е законна в Калифорния. Но в общественото съзнание стерилизацията фактически била преформулирана като превантивна мярка срещу неспособно родителство. Това не е история, която се случва в институция.

Това е история за светска дама. И въпреки това се появяват същите теми — че хората трябва да бъдат стерилизирани за тяхно собствено добро. Забравете наследствеността. Тези хора няма да могат да се грижат за децата си, следователно хуманното е да не им се позволява да имат деца. Евгениката просто става част от машината, по която функционират тези държавни институции. Наследственият дефект вече не е част от разговора.

Сега става дума просто за държава, която се опитва да използва всички налични инструменти, за да ограничи броя на хората, възприемани като социално и икономическо бреме. До края на 1930-те над 30 000 американци били стерилизирани в цялата страна. Мисля, че евгениката привлича някои много силни елементи в човешката психика. Едната част, положителната, е желанието на хората да усъвършенстват нещата. Отрицателната страна е, че като вид сме много склонни към племенност. Много сме склонни да вярваме, че нашите хора са правилните хора, а другите са заплаха.

Последици

За известно време вътрешните врагове в американското общество били засенчени от външните. Вниманието на нацията било отклонено от конфликт, погълнал голяма част от света. После дошло освобождаването на Бухенвалд и Дахау. И смразяващите доказателства за евгенични политики, доведени до чудовищна крайност. Към средата на 1940-те пълният ужас на случилото се в нацистка Германия става ясен: движението от стерилизация към изстребление, убийството на няколко милиона души, основано на тази идея за подобряване на човешкия род.

Това създавало огромно неудобство за американското евгенично движение. Хората били отвратени и започнали да се отдръпват от евгениката. А евгениката станала мръсна дума. Фактът, че Холокостът е свързан с широк кръг евгенични практики, е петно върху човека като вид. И подкопава всяка представа, че евгениката е била положителна сила в американското общество. Хирургичната стерилизация се смятала за твърде бавна и твърде скъпа, за да се използва в масов мащаб.

След войната, когато Съюзниците изправят нацистите пред съд в Нюрнберг, едно от обвиненията е евгенична стерилизация. А адвокатът на обвинения нацист казва: как можете да обвинявате моя клиент в престъплението евгенична стерилизация, когато

вашият собствен Върховен съд на САЩ е казал, че това е допустимо? До края на 1940-те еugenичното движение избледнява от основното течение на американския живот. Но законите, приети в името на евгениката, остават в сила десетилетия. Те пречат на някои хора да влязат в страната, на други — да сключат брак, и подлагат хиляди на принудителна стерилизация от ръцете на държавата.

Когато тези практики най-накрая приключват през 1970-те, общият брой на стерилизираните американци надхвърля 60 000. И независимо от цената и жертвите, научното подобряване на човечеството остава неустоим стремеж, който изкушава следващите поколения с обещанието за съвършенство. Ние вярваме в науката. Искामе науката да решава социални проблеми. Искаме да направим себе си по-добри.

Мисля, че всеки иска това. Остава тази идея, нещо като надежда: ако само направим науката правилно, ако само правилните хора бъдат поставени начело, можем да проектираме пътя си към по-добър свят. Някои от най-големите социални промени, осъществявани някога, са станали, защото хората наистина са били готови да си представят невъзможни неща. Но бъдещето, което американските еugenици си представяли, било бъдеще само за някои. И така днес спорът е: ще използваме ли технологията, за да се опитаме да осъществим, ако щете, мечтата на Галтън — да поемем управлението на собствената си еволюция? Разбира се, това е било празна мечта.

Но въпреки това е мечта, която продължава да живее. Имаме основания да бъдем предпазливи. И епруветката заслужава внимателно наблюдение.